

E 9/2018

Tekijä Pohjoismaiden vihreä vasemmisto
Vastaanottaja(t) Pohjoismaiden hallitukset

Pohjoismaiden hallituksille

Kirjallinen kysymys

Pohjoismaiden yhteisten toimien vahvistamisesta veroparatiisien, verovilpin, verokeinottelun ja haitallisen verokilpailun torjumiseksi

Keväällä 2016 julkisuuteen tuli tietoja veroparatiiseihin rekisteröityjen offshore-yhtiöiden omistussuhteista. Tiedoista käy ilmi, että yhtiöiden omistuksesta vastaavat oikeushenkilöt toimivat ympäri maailmaa. Tiedot olivat peräisin kansainvälisestä Mossack Fonseca & Co. -yrityksestä, jonka päätoimipaikka on Panamassa Väli-Amerikassa. Tästä syystä julkisuuteen vuotaneista tiedoista käytetään usein myös nimitystä "Panaman paperit" tai "Panama-vuoto".

Tiedoissa mainitaan myös Pohjoismaiden kansalaisia ja yrityksiä. On varsin selvää, että Mossack Fonseca & Co:n ohella myös muilla yrityksillä on vastaavaa toimintaa. Onkin hyvä syy olettaa, että vaikka lukuisat pohjoismaiset oikeushenkilöt omistavat Panaman papereiden perusteella offshore-yhtiöitä, asiakirjoista ei ilmene tilanteen koko laajuus. Panaman papereista käy muun muassa ilmi, että pohjoismaisilla pankeilla, eri alojen yrityksillä ja poliitikoilla on omistuksia offshore-yhtiöissä. Tämä on luonnollisesti synnyttänyt laajaa ja monitahoista yhteiskunnallista keskustelua veroparatiisien ja offshore-yhtiöiden roolista suhteessa veronkantoon, julkisesta rahapolitiikasta, kapitalistien yhteiskunnallisesta merkityksestä ja vaikutuksesta ympäröivään yhteiskuntaan sekä veroparatiisien vaikutuksesta yritystoiminnan organisointiin, vain muutamia keskusteluissa esiin nousseita teemoja mainitaksemme. Tästä näkökulmasta katsottuna on yhteiskunnallisesti erittäin tärkeää, että Pohjoismaiden neuvosto nostaa ongelman keskusteluun.

Veroparatiiseissa harjoitettava yritystoiminta, verovilppi ja verokeinottelu heikentävät mahdollisuuksia kerätä julkisia tuloja niissä valtioissa, joissa pääomaa virtaa muualle. Tulonmenetykset heikentävät valtion ja kuntien toimintakykyä ja poliitikkojen mahdollisuuksia turvata ja vaalia hyvinvointijärjestelmän toimivuutta sekä rakentaa ja ylläpitää yhteiskunnan infrastruktuuria siten kuin viranomaisilla on velvollisuus tehdä. Veroparatiisit nakertavat siis osaltaan hyvinvoinnin perustaa ja kehitystä niissä yhteiskunnissa, joita ilmiö koskettaa. Samalla viranomaisten ja kansalaisten on vaikeampi seurata totuttuja toimintatapoja.

Veroparatiiseista ja verokilpailusta hyötyvät pääosin kansainväliset konsernit, joilla on liiketoimintaa useissa eri verosääntöjä ja -maksuja soveltavissa valtioissa. Pienemmillä yrityksillä, joilla on toimintaa vain yhdessä maassa, on ylipäätään paljon rajoitsemattomia mahdollisuuksia vähentää tai pimitellä verotettavia tulojaan. Tämä tosin luonnollisestikin vääristää yritysten välistä kilpailua ja antaa kansainvälisten konsernien osakkeenomistajille etulyöntiaseman kotimaisiin osakkeenomistajiin verrattuna mitä tulee osaketuottoihin.

Veroparatiisit toimivat rikkaiden yksityishenkilöiden ja konsernien varojen suojaajana. Tavalliset palkansaajat eivät hyödy veroparatiiseista mitenkään eikä heidän omaisuuttaan löydy niistä. Vain ne, jotka pitävät itseään vapautettuina velvollisuudesta osallistua yhteiskunnan yhteisen hyvän tuottamiseen, kätkevät omaisuutensa veroparatiiseihin.

Veronkanto ja verojen maksu ovat edellytyksiä sille, että valtio voi tukea kansalaisiaan ja valtiovallalla on edellytykset toimia. Siksi verojen perintä on aikojen alusta saakka ollut tunnusomaista sivistyneille yhteiskunnille. Demokraattisissa yhteiskunnissa äänestäjät ovat niitä, jotka viime kädessä päättävät verotuksen tasosta ja verojen käytöstä. Verojen periminen ja verovarojen käyttö tapahtuu sen poliittisen vallan turvin, jonka äänestäjät ovat luovuttaneet kansan valitsemille edustajille. Veroja voidaan periä vain lain nojalla. Verokeinottelu on siksi aina lainrikkomus, koska verovelvollinen kiertää yhteiskunnan asettamat velvoitteet lainvastaisella tavalla.

Veroparatiisit eivät ole suinkaan mikään uusi ilmiö – päinvastoin. Ne ovat olleet osa globaalia taloutta jo pitkään. Ne ovat kuitenkin kuluneiden vuosikymmenten aikana kasvaneet merkittävästi finanssi- ja taloussektorin globalisoitumisen myötä. Valtavat maailmanlaajuiset konsernit eivät epäröi siirtää omaisuuttaan veroparatiiseihin – samoin toimivat myös lukuisat kansainväliset kapitalistit. Tämän seurauksena nämä finanssimaailman ”pimeät aukot” ovat lisääntyneet nopeasti viime aikoina. Veroparatiisien ja niiden aiheuttamien pahaenteisten seurausten kitkemiseksi on toki ryhdytty erilaisiin toimiin, muun muassa yksittäisten valtioiden ja kansainvälisten organisaatioiden, esim. Pohjoismaiden ministerineuvoston ja OECD:n, toimesta. OECD:n vuonna 1998 julkaiseman raportin *Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue* sivulla 23 määritellään veroparatiisille neljä tunnusmerkkiä. Yksi veroparatiisien tärkeimmistä tunnusmerkeistä on tiedon puute omistajuussuhteista, mikä näkyy muun muassa siinä, ettei veroparatiiseissa toimivia yrityksiltä vaadita tilinpäätöstietoja tai vuosikertomusta. Tämä tietojen puute tekee veronkierrosta luonnollisesti helpompaa. Myös rikollisten, joilla on käytössään laittoman toiminnan avulla hankittuja varoja, on helpompi piilottaa saamansa taloudellinen hyöty.

Tästä syystä laittomasta toiminnasta kuten parituksesta, prostituutiosta sekä huume- ja ihmiskaupasta saadut tuotot tallennetaan mielellään juuri veroparatiiseihin.

Aiemmin mainittuun viitaten kysytään:

- Millaisia toimenpiteitä on tehty yhteisten toimien merkittäväksi vahvistamiseksi ja mahdollisesti uusien toimien käyttöön ottamiseksi, jotta veroparatiiseja saataisiin torjuttua ja lakkautettua?
- Millaisia toimenpiteitä on tehty johtavan aseman saavuttamiseksi kansainvälisessä taistelussa veroparatiiseja vastaan esimerkiksi OECD:ssä, EU:ssa ja YK:ssa sekä alan keskeisten kansainvälisten toimijoiden aktivoimiseksi?
- Millaisia toimenpiteitä on tehty, jotta veroparatiiseissa toimivien holding-yhtiöiden perustaminen ja toiminta voitaisiin mahdollisesti jatkossa määritellä talousrikollisuudeksi, johon sovelletaan rangaistussäännöksiä?
- Millaisia toimenpiteitä on tehty, jotta voidaan merkittävästi vahvistaa olemassa olevaa suojaa verokeinottelua, verovilppiä ja pimeää työntekoa vastaan, parantaa sääntöjen läpinäkyvyyttä ja hahmotettavuutta sekä lisätä ja parantaa asiasta tiedottamista?

Tukholmassa 23. tammikuuta 2018

Christian Juhl (EL)

Christian Poll (ALT)

Håkan Svenneling (V)

Kelly Berthelsen (IA)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)

Paavo Arhinmäki (vas.)

Pauli Trond Petersen (T)

Solfrid Lerbrekk (SV)

Steinunn Þóra Árnadóttir (VG)